

gik jeg dem paa ny, og derefter tror jeg bestemt at kunne benægte Rigtigheden af dette Udsagn. Det var ikke muligt at opdage den ringeste Forandring i de derværende Dyndvulkaners Beliggenhed, Størrelse eller Damp-

udvikling, i Svovllejernes Mængde eller i en forøget Svovlafsætning; alt fandtes i samme Tilstand som for 5 Aar siden, og denne min Iagttagelse bestyrkedes ogsaa af Ejeren af Reykjahlid, der har det bedste Kjendskab til dem.

Et Besøg paa Øen Sokotra*),

et Foredrag af V. Hoskiær, Kaptajn i Ingeniørkorpset.

Det Besøg, jeg i Sommeren 1871 havde Lejlighed til at aflægge paa Sokotra, var kun et tilfældigt og flygtigt; jeg kom fra Ægypten og skulde til Kina for derfra at rejse videre til Japan. Den 11te Juni 1871 forlode vi Aden og sejlede afsted paa det store Kabelskib „Africa“ i urolig Sø, men det gik dog godt indtil næste Dag, da vi Kl. 6—7 hen ad Aften nærmede os det høje, bjærgrige Kap Guardafui. Vi fik her Øje paa den franske Messagerie-Damper, der kom fra Kina og nu løb ind i Læ af Bjærgene; den saa medtaget ud, og dens sorte Skorsten var hvid af det Salt, som Søen havde pisket op ad den; vi anede ikke den Gang, hvad der saa snart ventede os, men en Time senere, da vi kom fri af Kap Guardafui, fik vi Sydvest-Monsunen i sin hele Styrke ind paa os tilligemed svær Søgang. Stormen hvinede i Tovværket, og vort Skib, der var svært ladet og laa dybt i Søen, rullede stærkt, saa at alt, der ikke var fastsurret, faldt om. De høje Bølger slog imod Skibssiden, saa det sittede og rystede gennem hele Skibet; Søen skyllede hen over Dækket og slog en Baad i Stykker. Vor Kaptajn, en rolig Engelskmand, der i 19 Aar i alt Slags Vejr havde faret fra St. Petersburg til London, mente, at Skibet vilde gaa under, hvis vi holdt vor Kurs imod Sydøst i Retning af Sejlön, da vi derved havde Søen ind paa os lige fra Siden, og vi gik derfor imod Nordøst i Retning af Bombay.

Det var en slem Nat, og den næste Dag var ikke bedre; om Aftenen gik vi ind bag en af de to Smaasøer, „Brødrene“, der ligge mellem Kap Guardafui og Sokotra; den har vel en Højde af et Par tusende Fod, men den er for lille til at kunne give meget Læ, og naar saa Skibet hvert Øjeblik maatte dreje, var det, som om Kølén skulde vende i Vejret. Flere af os bleve kastede ud af

Køjerne, og der var ikke mange, som sov den Nat. Næste Morgen løb vi Nord for Øen Sokotra, hvor vi under den daværende Sydvest-Monsun fandt Læ og kastede Anker ud for Byen Tamarinda (eller Tamarida); under Nordøst-Monsunen ligge Skibene derimod bedre i Bugten ved Gollonsir paa Øens Nordvestside.

Jeg skal tillade mig, forinden jeg omtaler mit eget korte Besøg paa Sokotra, at give nogle Oplysninger om Øen og dens Historie, i Henhold til hvad jeg derom har samlet fra forskellige Kilder. — Den er c. 17 Mil lang og 5 Mil bred, samt henved 80 Kvadratmile stor, og gennem hele Øens Længde gaa Bjærg af Kalksten, der ere indtil 4900 Fod høje. Under Nordøst-Monsunen, der varer fra Oktober til Marts, falder Temperaturen til 10° C., medens Temperaturen under Sydvest-Monsunen, der begynder i Maj og ender i September, stiger til 37°. I Regntiden voxe mange Bjærgstrømme op til rivende Smaafloeder, imedens de Resten af Aaret ere tørre; kun ved Tamarinda findes selv om Sommeren nogle smaa Vandløb. Da Sokotra kun er bleven besøgt af faa, véd man kun lidt om dens Dyre- og Planteverden. Øen har altid været særlig bekjendt for sin udmærkede Aloe, der voxer vildt paa store Strækninger og afgiver et vigtigt Lægemiddel, og for sit Drageblod, der især bruges til Fennisser. Af andre Træer findes Gummitræer, Palmer og Taarepile, Sykomorer og vilde Figentræer, samt Nebektræet, hvis gule Frugt, blandet med flydende Smør (ghi) giver en Dej, der er Indbyggernes Yndlingsret, og hvortil de drikke Vin, lavet af Tamarindetræets Frugt. End videre voxe her Durra, Bønner, Meloner og Tobak. Af Dyr findes Faar og Geder, Kameler og Oxer, vilde Æsler og Desmerkatter; desuden mange Vildænder, Skovduer, Svaler og Gribbe, Skildpadder og Slang; langs Kysten findes Rav og i Havet mange Fisk og Perlemuslinger.

Med Hensyn til Øens Historie fortælles der, at Alexander den store efter sin Tilbagekomst fra Indien i Følge Aristoteles's Raad her lod grundlægge en græsk Koloni, der skulde dyrke den allerede den Gang berømte

*) Sokotra er Øens arabiske Navn, egenlig So-kut-ra med langt a i sidste Stavelse. Portugiserne have gjengivet Navnet med Formen Socotora, der er bleven den gængse Udtale; Aloen bliver derimod kaldt *Aloë socotrina*.

Aloe, og Sokotra er sikkerlig den Ø, som Geografen Ptolemæus, der levede i Alexandria i det 2det Aarhundrede efter Kristus, omtaler under Navnet „Dioscorides“. Under Ptolemæerne førte ægyptiske Kjøbmænd en levende Handel med Øen, og dem skylder man følgende Beskrivelse. „Den var stor og øde, havde Floder med mange Krokodiller, Søgslanger og Firben, hvilke sidste spistes af Indbyggerne, der brugte Fedtet i Steden for Olie. Her var ogsaa flere Slags Skildpadder, nemlig den ægte Skildpadde, Landskildpadden, den hvide Skildpadde og den store Bjergskildpadde, der havde meget tyk Skal. Øen frembragte tillige den indiske Zimmober (d. v. s. Drageblod), der er Saften af et Træ. Indbyggerne vare Arabere, Indiere og Grækere, og Handelen dreves ved Kjøbmænd fra det røde Hav og fra Indien“. Indiefareren Kosmas anfører i det 6te Aarhundrede efter Kr., at Indbyggerne talte græsk, samt at der var en kristen Menighed paa Øen, hvis Præster bleve ordinerede i Persien, og forskjellige arabiske Rejsende og Videnskabsmænd, saa som Geografen Jakut, gjentage i de følgende Aarhundreder, at der paa Øen fandtes Grækere og Kristne, hvorhos de meddele nogle højst forvirrede Sagn om Alexander den store og de Nybyggere, han sendte derover. Sokotra omtales ogsaa af Marco Polo, den store venetianske Rejsende, som 1271 rejste til den mongolske Fyrste, Kublai-Khan, hvor han blev brugt til diplomatiske Sendelser, og derpaa kom til Kina, hvor han i nogen Tid var Raadgiver hos en Fyrste. Han rejste fra Kina over Djava, Persien og Konstantinopel hjem til Venedig, hvor han i en Krig mod Genua blev tagen til Fange, og i Fængslet brugte han Tiden til at forfatte en Skildring af disse Rejser, hvilken endnu er et overmaade vigtigt Kildeskrift for flere Egenes Vedkommende. I de 500 Geniers Tempel i Kanton, som jeg har besøgt, og hvori der findes 500 Figurer i Legemsstørrelse, udskaarne i Træ, malede og forgyldte, staar, mærkelig nok, Marco Polo med Straahat paa Hovedet mellem Buddhaismens mange Apostle og Genier. Marco Polo siger i sin Beretning om Sokotra: „Indbyggerne ere Kristne, der dog ikke ere underkastede Paven, men Patriarken i Bagdad; de gaa nøgne og leve af Ris; mellem dem findes berømte Troldmænd, som utvivlsomt have den Magt at fremkalde Storm og paadrage deres Fjender Elementernes Rasen; og det omgivende Hav er rigt paa Sørovere, der sælge deres Bytte til Øens Indbyggere, som gjerne købe det, da de vide, at Byttet oprindeligt er frataget Saracenerne eller Afgudsdyrkere.“

Vasco da Gama skal have besøgt Øen 1503, men Kapitajn Diogo Fernandez de Pereyra er dog den første Portugiser, om hvem der med Bestemthed fortælles, at

han har været i Land paa Sokotra. Da han 1506 bragte Kong Emanuel af Portugal Beretning om, at der paa Øen fandtes kristne, der sukkede under Maurernes Aag, sendte Kongen næste Aar en Flaade under Affonso d'Albuquerque og Tristan d'Acunha ud til Sokotra, hvor de gik i Land ved Tamarinda, indtog et lille Fort og dræbte de 80 Arabere, der udgjorde Besætningen. De opførte nu et bedre Fort og omdannede en arabisk Moské til en Mariakirke, thi Kristne og Muhamedanere vare den Gang blandede mellem hinanden paa Øen; de lode tilbage en Garnison paa 100 Mand og sejlede saa til Indien, hvor de senere indtog Goa, Malabar, Sejlön, Sundaerne og Malakka. Men de indfødte paa Sokotra vare ikke fornøjede med denne efterladte Garnison, som derfor synes at være afsejlet til den portugisiske Havn Goa, hvorpaa Araberne vendte tilbage til Øen. Portugiseren Castro fandt nemlig atter Øen i Arabernes Besiddelse, da han kom dertil 1540. Den portugisiske Historie-skriver Barros fortæller — i Lighed med Marco Polo, — at Kvinderne paa Sokotra vare mægtige Hexe, og Mar-seillaneren Vincent le Blanc, der 1570 besøgte Øen, gjentager de arabiske Sagn om Øens Bebyggelse ved Grækere under Alexander den store. Senere besøgte flere Udsendinger fra det engelsk-ostindiske Kompagni, iblandt andre John Saris Øen (1612), og han fortæller, at Sultanen, klædt i karmoisinrødt Fløjel, besat med Guldbroderier, modtog ham i sit Slot, der laa paa en Højde nær Byen, og som lignede et Fort, og at Sultanens Følge bestod af 100 Personer, hvoraf omtrent Halvdelen var klædt som Arabere, medens de øvrige vare nøgne og elendige. Kommandør Ove Gjedde sejlede i November 1618 fra Kjøbenhavn med en Eskadre, bestaaende af Krigsskibene „Elefanten“ og „David“, samt Handels-skibene „Christian“ og „Kjøbenhavn“ for at slutte en Handelstraktat med Kejseren af Sejlön, og han oprettede samtidig en dansk Station i Trankebar, hvor han byggede Fortet „Dansborg“. Eskadren blev paa Vejen fra Madagaskar til Sejlön forsat helt op til Sokotra, hvor Skibet „Kjøbenhavn“ løb ind (1620), og hvor dets Chef, Kaptajn Erik Grubbe, skal have sluttet en Handelstraktat med Sultanen.

Den næste, som omtaler Øen, er den engelske Gesandt hos Stormogulen, Sir Thomas Roe, der 1624 kom herind, vistnok ogsaa paa Grund af Uvejrs; han fortæller, at Øen var beboet af 3 Racer, nemlig de herskende Arabere, de ældre Indbyggere, der vare kristne af den koptiske Kirke, levede af Kvægavl i Dalene og antoges at nedstamme fra Abessinien, og endelig de vilde i Bjergene, der hverken havde Huse eller Klæder, men boede i Klippehuler, spiste Vildt og Rødder og syntes

at nedstamme fra Negre. En anden Udsending fra det engelsk-ostindiske Kompagni, Thomas Herbert, besøgte Sokotra 1625 og omtaler, at Indbyggerne vare kristne, at deres Kirker vare opbyggede i Korsform, vare renlige og uden Billeder, at de havde en Patriark og Gejstlige, som de gav Tiende, at det kun var tilladt at indgaa et nyt Ægteskab, naar det første havde været barnløst, og at de jordede de afdøde uden Hylen og Klagen. Dette er den sidste Gang, det nævnes, at Indbyggerne ere kristne, thi den franske Konsul de Maillet i Kairo (1706) forsikrer udtrykkelig, at der ikke findes Kristne paa Øen; og Kaptajn de la Morville, hvem Ludvig den 15de havde udsendt til Mokka for at organisere Kaffehandelen, og som paa Vejen kom til Sokotra 1708, omtaler heller ikke, at der fandtes kristne paa Øen. I Mellemtiden ere altsaa de tre forskjellige Racer, Arabere, Abyssiniere og Negre smeltede sammen. Indbyggerne, hvis Tal er anslaaet til 3,000, hvilket dog vistnok er en meget usikker Angivelse, bekjende sig nu alle til den muhamedanske Tro, skjønt de ikke følge dens Forskrifter strængt, i det de f. Ex. ikke faste under Ramadanen og heller ikke bede Morgen og Aften.

Den engelske rejsende Ovington omtaler Øen i Midten af det 18de Aarhundrede og nævner, at den tilhørte Sultanen af Gishen (eller Keschin paa Arabiens sydlige Kyst), der altid indsatte en af sine Sønner som Statholder paa denne Ø. Af dens Frembringelser nævnes her Aloe og Drageblod; desuden udførtes Ox- og Gedeskind; der fandtes vel en Havn, men der anføres, at den havde kun daarligt Vand og var uden Levnetsmidler. Det engelsk-ostindiske Kompagni købte Øen 1834 af Imamen af Maskate, der den Gang havde Overhøjhed over flere Sultaner langs Arabiens og Afrikas Kyst, og betalte 360,000 Kroner for at bruge Øen som Kulstation; men det viste sig ikke fordelagtigt. Besætningen døde paa Grund af de usunde Forhold paa Kysten, og Øen blev igjen forladt. Ifjor har den engelske Regering betalt Sultanen af Gishen 40,000 Kroner foruden et lille, aarligt Beløb, mod at han forpligter sig til ikke at sælge Øen eller nogen Del af den uden Englands Samtykke. Efter at have købt en betydelig Del af Aktierne i Sueskanalen og saaledes skaffet sig Indflydelse ved den nordlige Ende af det røde Hav, ønsker England nemlig ogsaa at sætte sig fast paa Sokotra ved den sydlige Adgang til det røde Hav, for yderligere at sikre sin Forbindelse med Indien ad denne Søvej. Muligvis vil det tillige her anlægges en Kulstation mellem Aden og Point de Galle paa Sejlon.

Jeg har nu meddelt, hvad jeg anden Steds fra har kunnet samle om Øens naturlige og historiske Forhold, og vender tilbage til mit eget Ophold der. Vi laa,

som sagt, for Anker udfør Byen Tamarinda i en lille Bugt paa Øens Nordside, en halv Mil fra Kysten. Tamarinda har nu kun nogle hundrede Indbyggere, men maa tidligere have været større, thi den skal have flere Huse end Indbyggere og flere Grave end Huse. De smaa, hvide Bygninger, der tittede frem mellem Palmetræer, saa venlige ud, og bag Byen hævede sig de høje Bjærgene, over hvilke hvide Skyer, drevne af Monsunen, hurtig rullede frem imod Nord. Da Skibet skulde pumpes læns, og forskjelligt sættes i Orden efter Stormen, maatte vi blive liggende her et Par Dage, og da vi havde Lyst til lidt fersk Kjød og Frugter, kunde vi ikke modstaa Fristelsen til at aflægge et Besøg i Land.

I vore hvide Dragter og med Revolvere skjulte i vore røde Skærf — thi nylig var en engelsk Læge bleven taget til Fange af Arabere og det endog i Nærheden af Aden — sprang 8 af os ned i en af Skibets Baade, og vi roede nu gennem den høje Sø ind mod Strandbredden og satte Baaden paa Land, hvor vi saa Sandbund, og hvor Brændingen var svagest. Nær dette Sted sad ved Kysten henved 30 indfødte, sorte med et hvidt Klæde om Lænderne; de fleste vare væbnede enten med et langt Spyd eller med et meget højt Sværd med stort Korshefte, eller med en Dolk, og Resten havde hver en Sten i Haanden. Da vi gik hen imod dem, kom en frem af Klyngen, og da vi rakte Haanden ud imod ham, gik han hen og gav os Haanden, og der blev nu en uendelig Haandtrykken, imedens det gik forholdsvis daarligt med Samtalen, da de indfødte kun talte arabisk og hindostansk. Heldigvis kunde en af dem lidt engelsk, — han havde nok været i Bombay, — og da vi havde medtaget vort arabiske Sundhedspas fra Sues, forstode de, at vi vare fra Damperen „Africa“, der skulde til Kina, og at vi vare komne herind for daarligt Vejr. Der var imidlertid afgaaet Melding til Sultanen om vort Komme, og da han ønskede at se os, gik vi alle over den sandede Grund imellem Daddelpalmer og Aloetræer og forbi de hvide, firkantede Huse, der vare byggede af Kalksten, i 2 Etagers, med fladt Tag, men uden Buer og kun med faa Vinduer. Vi kom op til en Plads, hvorom laa nogle spredte Bygninger, blandt hvilke en var mere anselig, og om denne fandtes en Række Fliser, der dannede et Slags bred Bænk langs Husets to Sider. Her bad man os vente, og vi havde nu henved 50 væbnede indfødte omkring os, der imidlertid meget godmodig bød os Vand, gav os Konkylier og tilbød os mod Betaling Dadler samt nogle magre Faar og Høns. Det morede dem alle meget gennem vore Kikkerter at se op imod Bjærgene, og vi gav dem Cigarer, som de ikke syntes at kjende, skjønt der voxer Tobak paa Øen, og skjønt de røg Narghileer.

Nu nærmede Sultanen sig til Fods; han havde ved hver Side en væbnet Mand, og bagved sig 2 Følgesvende. Sultanen var af Middelhøjde, 30 Aar gammel, havde kjønne, mørke Øjne med et forunderligt, drømmende Udtryk, og om sit lange, sorte, glindsende og smukt krøllede Haar bar han en farvet Turban; han var iført en spraglet Silkekjortel, som naaede ham til under Knæene, havde et Bælte om Livet, bar 2 Sværd ikke i Bæltet, men i den venstre Haand og havde bare Fødder. Han gav meget naadig sin højre Haand til hver af os, efter at først flere af de indfødte havde kysset ham paa Haanden, paa Kinden eller paa Panden, eller strøget deres Næse mod hans, eftersom de stode ham nær i Rang, og han satte sig derpaa ned paa Hug ved Muren, i det han indbød os til at slutte Kreds om ham. Jeg var saa heldig at komme til at sidde ret bekvemt paa Flisebænkens Kant med Fødderne paa Jorden; men en af os, som vilde sætte sig paa Hug og ikke var ret øvet deri, faldt paa Næsen hen foran Sultanen, der syntes at antage det for en ydmyg Hilsen og værdig gjorde et Tegn med Haanden.

Sultanen hørte paa Beretningen om vort Skib med mere og spurgte, om vi ikke kunde hindostansk, om hvad vi vilde købe, og om vi vilde besørge et Brev for ham til Bombay, hvilket vi lovede. Der kommer nemlig aarlig et Skib hertil fra Bombay og et fra Maskate, hvilke bringe Øen dens Fornødenheder og købe dens Aloe og Dragelblod. Sultanen lod bringe Dadler til os, hvorpaa vi alle skrev vore Navne i en Lommebog, som vi gavede Tolken, og efter en Del gjensidige „Salam“, der

bestod i at føre Haanden fra Hjærte og Mund op til Panden, tjærnede Sultanen sig og forsvandt i sit Slot.

Det blev os ikke tilladt at træde ind i noget Hus, hvor vi vist, lige som i andre arabiske Huse, vilde have set Haandkværne af Sten til at male Korn med, Gedeskindssække med Vand i, Kar af Ler og mulig en Væverstol; men Kvinderne vare derinde, og bad vi om Vand i Haab om, at man vilde byde os inden for, gik en af Mændene ind og hentede det. Dog saa vi hist og her en Kvinde titte frem gennem en Dør eller et tilgittret Vindue eller over den Mur, som omgav Husets lille, tilstødende Have; men hun forsvandt strax, naar hun troede sig bemærket. Kvindernes hvide Kjortel naaede til Fødderne, og de bare derover et hvidt Klæde, hvori de kunde indsvøbe sig og skjule deres Hoved; de havde Smykker af Metal, Rav og Korall. Vi gik nu tilbage til Stranden gennem den sandede Palmelund, forbi Æsler, der stode og sov, og Kameler, der laa og tyggede Drøv, og efter at vi havde givet Haanden til Afsked og kastet en Hob Kobbermønter i Grams, fik vi vor Baad skubbet fra Land, bleve baarne ud igennem Brændingens og gav de indfødte 6 Gange Hurra, hvilket de besvarede mærkelig godt med et lignende Tal Hurraer; de vedbleve siden at kige efter os, indtil vi vare komne vel ombord. — Et Par Dage efter, da Skibet var blevet sat i Stand, afsejlede vi fra Sokotra til Sejløn og videre til Kina og Japan, for efter at have udlagt Kablet fra Vladivostok til Nagasaki at vende tilbage til London; men jeg havde ingen Lejlighed til at gjæste Øen paa Hjemvejen, ligesaa lidt som i Aarene 1874 og 1876, da jeg atter sejlede der forbi.

Om den danske Koloni i Tandil

af J. Fugl.

Byen *Tandil* ligger i den argentinske Republik i Sydamerika, omtrent 45 Mile Sønden for Buenos Aires, og langt ude i den store Pampasslette.

Tidligere gik Rejsen i Landet, la campaña, som det hedder der, kun for sig til Hest, eller med store Oxekarrer paa to Hjul. En Rejse til Hest fra Buenos Aires til Tandil er yderst anstrængende for Folk, der ikke ere vant til at ride; det gaar almindeligvis i Gallop med korte Pusterum; man jager en Flok Heste (tropilla) foran sig, og ved dette, ligesom ogsaa ved Vejsporenes store Svingninger bliver Vejen meget længere; den til-

bagelægges dog gjerne paa denne Maade i to eller halvtredje Dag. Med en Karavane af Oxekarrer gaar det derimod mere mageligt, men tillige overmaade langsomt og kjedeligt; saadanne Karrer bruge til Rejsen mindst 12 til 14 Dage, og i Regntiden en uberegnelig lang Tid, i det der kan være Fare for, at man først til næste Foraar naar Maalet. Disse Pakvogne, der i Regelen ere stærkt læssede, trækkes af mindst 6 Oxer, og naar det er daarligt Føre, af 12 til 16. Oxerne trække i Aag, der ligge over Nakken, og de have stærke Remme hen over Panden; det bageste Aag er bundet paa Enden af